

ZIDNE SLIKE U CRKVI SV. JURJA U LOVRANU

povijesno umjetnički značaj i restauratorske intervencije

Željko Bistrović

Ministarstvo kulture RH
Uprava za zaštitu kulturne baštine
Konzervatorski odjel u Rijeci

Kristina Krulić

Hrvatski restauratorski zavod
Odjel za zidno slikarstvo i mozaik

Zidne slike u župnoj crkvi sv. Jurja u Lovranu otkrivene su početkom druge polovine 20. stoljeća. Veličina, očuvanost i prvenstveno, iznimna umjetnička kvaliteta tog kasnogotičkog ciklusa zarana su prepoznali prvi istraživači i konzervatori poput Ive Perčić i Branka Fučića. Lovranske je slike Fučić pribrojio radu najpoznatije istarske radionice fresaka, one majstora Vincenta iz Kastva. Uočio je dvije slikarske ruke koje su izvele ovaj ciklus, tzv. Majstora Plesa mrtvaca i Šarenog majstora. Danas se pak pod imenom potonjeg slikara mogu razlučiti dvije osobe, kvalitetniji lovranski Majstor mučeništva Sv. Jurja i njegov rustičniji učenik čija djela nalazimo u Oprtlju i Dvigradu.

Zidne slike u svetištu lovranske crkve slikarskom se kvalitetom i osebujnim ikonografskim sadržajem uklapaju u širi kulturni krug subalpskog likovnog izričaja kojemu su pripadali kasnosrednjovjekovna Istra i Kras. Ikonografska, odnosno sadržajna je posebnost oslika njihov osmišljeni topološki sustav u kojemu se uz ciklus mučeništva gradskog sveca zaštitnika, sv. Jurja, prožimaju mariološke i euharistijske teme. Kompleksnost umjetničkog i sadržajnog zadatka daje naslutiti kako je narudžba oslika povezana uz više društvene slojeve lokalnog plemstva čiji naslikani grbovi ukrašavaju zaglavne kamene svoda.

Svetište je crkve po otkriću zidnih slika doživjelo veće restauratorske intervencije izvedene u okvirima tadašnjih mogućnosti, dostupnih tehnologija i materijala. No, nakon više od pola stoljeća, stanje očuvanosti nije bilo primjereno značaju i kvaliteti lovranskih fresaka. Stoga se započelo s konzervatorsko-restauratorskim istraživanjima i radovima s ciljem obnove cjelokupnog zidnog oslika i svetišta. Interdisciplinarnim pristupom kod recentnih istraživanja i zahvata nastoje se valorizirati svi naponi u reintegraciji zidnog oslika u cilju donošenja zajedničkog konzervatorskog stava o završnoj prezentaciji. Utvrđivanju precizne dijagnoze stanja zidnog oslika i određivanje daljnjih metoda konzervatorsko-restauratorskog postupka temeljeni su na precizno izrađenoj dokumentaciji, laboratorijskim ispitivanjima pigmenata, veziva, soli i mikroorganizama te na istraživačkom radu *in situ*, poput proba čišćenja i predkonsolidacije.

Ovim će se izlaganjem prikazati umjetnički značaj, nedovoljno valoriziranih lovranskih fresaka, protumačiti dosadašnje, dijelom „nevidljive“, pažljive i precizne, konzervatorsko-restauratorske radove te planove za njihov nastavak. Dovršetakom restauracije, pridonijeti će se boljem iščitavanju i točnoj interpretaciji lovranskog ciklusa, ali najvažnije od svega, doprinijeti će se očuvanju jednog od najvažnijih umjetničkih spomenika šireg prostora Istre i Kvarnera.